

General-pukovnik
PETAR GRAČANIN

*Jugoslovenska narodna armija danas predstavlja savremenu oružanu snagu koja je sposobna da izvršava i najsloženije zadatke**

Odluke i stavovi XI kongresa Saveza komunista Jugoslavije i ocene druga Tita koje je tada izrekao, predstavljali su osnove na kojima se zasnivala i sprovodila široka intenzivna aktivnost komunista i organizacija Saveza komunista, komandi i vojnih kolektiva u borbenoj izgradnji jedinica i Armije u celini. Savez komunista Jugoslavije, kao vodeća idejno-politička snaga, usmerava razvoj i borbenu izgradnju Armije, doprinosi njenoj stalnoj modernizaciji, jačanju moralno-političkog jedinstva i usavršavanju svih onih elemenata borbene gotovosti koji se najneposrednije odražavaju na odvracanje agresora.

U izgrađivanju i jačanju sveukupne borbene spremnosti komunista i svi pripadnici Jugoslovenske narodne armije ove zadatke su odgovorno, temeljito i savesno izvršavali. Jugoslovenska narodna armija danas predstavlja savremenu oružanu snagu sa visokim stepenom borbene gotovosti, osposobljenu da izvršava i najslženije zadatke koje pred nju postavlja Savez komunista Jugoslavije i naše društvo. Armija je sa teritorijalnom odbranom osposobljena da izvodi sve oblike oružane borbe, a u miru da uspešno obavlja zadatke svoje borbene izgradnje i da osposobljava najveći deo naših radnih ljudi i građana za oružanu borbu i druge oblike otpora. Ovakvu ocenu

* Diskusija načelnika Generalštaba JNA general-pukovnika Petra Gračanina na Dvanaestom kongresu SKJ.

spremnosti Jugoslovenske narodne armije zasnivamo na nekoliko značajnih činilaca. To su: stabilno idejno-političko jedinstvo starešinskog i celokupnog sastava, stručna osposobljenost i uvežbanost sistema rukovođenja i komandovanja, savremena tehnička opremljenost i naoružanje komandnih jedinica i solidna obučenost, mobilizacijska gotovost jedinica, komandi i ustanova.

Ukupno moralno-političko stanje Jugoslovenske narodne armije je na nivou koji obezbeđuje izvršenje svih njenih ustavnih obaveza u odbrani zemlje. Obavljanje zadataka koji su nametnuti krupnim događajima u poslednje dve godine, kao što su povišena borbena gotovost, bolest i smrt druga Tita i kontrarevolucija na Kosovu, predstavlja potvrdu moralno-političke svesti i jedinstva naših oružanih snaga, i uverava nas u njihovu sposobnost da i dalje izvršavaju sve zadatke koji budu postavljeni.

Ovakva ocena moralno-političkog stanja i jedinstva Armije temelji se na privrženosti njenih pripadnika ciljevima i politici Saveza komunista Jugoslavije, ravnopravnosti, bratstvu i jedinstvu i zajedništvu naših naroda i narodnosti, socijalističkom samoupravljanju, politici nesvrstavanja, slobodi i nezavisnosti naše zemlje. U okviru rada na izgradnji i jačanju Armije, preduzeto je niz mera za usavršavanje rukovođenja i komandovanja. Postignuti su određeni rezultati u opremanju komandi i efikasnijim sredstvima za održavanje veze da bi u najtežim uslovima bile sposobne za rad, a, takođe, i u objedinjavanju borbenih dejstava i drugih napora svih faktora borbe i otpora na određenom prostoru, zone, rejona i pravca. Tehnička komponenta komandovanja sve se više afirmiše kroz stalan razvoj usavršavanja tehničkih sredstava, informatike i ostalih sistema, čijom upotrebom rad postaje efikasniji, skraćuje se proces i pripreme u donošenju odluka.

Borbena osposobljenost Jugoslovenske narodne armije zasniva se i na postignutim rezultatima u razvijanju idejne motivisanosti i moralno-političkog stanja svih njenih pripadnika, i unapređenju zajedničkog uvežbavanja sa drugim strukturama sistema opštenarodne odbrane i društvene samozaštite na određenom prostoru, u svim oblicima oružane borbe u najsloženijim uslovima koji se mogu stvoriti na našem ratištu i, eventualno, u opštenarodnom odbrambenom ratu.

Posebna pažnja u borbenoj obuci posvećena je osposobljavanju ratnih jedinica, komandi i štabova, naročito u vođenju protivoklopne i protivdesantne borbe, protivvazdušne odbrane i borbe protiv snaga specijalnog rata. Težište psihofizičkog osposobljavanja sve se više usmerava ka postepenom podizanju opšte izdržljivosti i primenjenim

fizičkim vežbanjem u uslovima povećanog opterećenja. Kroz raznovrsne oblike borbenog osposobljavanja svake godine, npr., prođe oko 1,5 milion pripadnika rezervnog sastava. Ako se tome doda obučavanje mirnodopske Jugoslovenske narodne armije i drugih struktura društva za opštenarodnu odbranu i društvenu samozaštitu, a posebno školske i vanškolske omladine, onda se približavamo Titovoj viziji — osposobljavanju višemilionskih potencijalnih učesnika borbe i otpora u eventualnom opštenarodnom odbrambenom ratu.

Kada govorimo o tehničkoj opremljenosti i stalnom porastu osposobljenosti za protivoklopnu borbu, protivvazдушnu odbranu, vatrenu podršku izvršenja svih ostalih borbenih zadataka, značajno je istaći da 80% naoružanja i vojne opreme za naše oružane snage obezbeđuju domaći istraživačko-razvojni i proizvodni kapaciteti, i da uvozimo samo vrhunsku tehniku koju nije ekonomično proizvoditi u zemlji. Odgovornošću svih subjekata u Jugoslovenskoj narodnoj armiji prema tehnici i dobrim čuvanjem i kvalitetom održavanja i remontom, obezbeđuje se njena efikasna upotreba i podiže borbena gotovost u celini.

Organizacijsko-formacijska struktura Jugoslovenske narodne armije i oružanih snaga uopšte, i mobilijacijska i borbena gotovost JNA ne dozvoljavaju iznenađenja bilo koje vrste. To su potvrdile brojne vežbe i druge provere.

U okviru usavršavanja i organizacije informacija Jugoslovenske narodne armije, obezbeđena je veća integracija rodova i borbenih sistema. Za mnoge jedinice i komande nađena su ekonomičnija, racionalnija rešenja kojima se postiže veća operativnost komandi i borbena gotovost jedinica, rodova i vidova Jugoslovenske narodne armije. Sve to omogućava da se izbegnu iznenađenja i predupredi iznenadna agresija.

U daljoj borbenoj izgradnji pred komunistima i svim pripadnicima Armije stoje veoma krupni zadaci. Ukazao bih samo na nekoliko. U narednom periodu osnovna obaveza biće jačanje moralno-političkog stanja, pre svega, konkretnim aktivnostima na otklanjanju slabosti i unapređenju rada na funkcionalnim dužnostima. Uбудuće, moramo pokloniti veću pažnju negovanju i daljem razvijanju i jačanju revolucionarnih i borbenih tradicija socijalističkog patriotizma, zajedništva i saradnje i povezanosti Armije i naroda, a naročito aktivnosti pripadnika JNA u društveno-političkim i mesnim zajednicama.

Veoma složena međunarodna situacija i unutrašnje poteškoće u razvoju društveno-ekonomskog i političkog sistema obavezuju sve

pripadnike Armije da se još snažnije i doslednije angažuju u ostvarivanju politike Saveza komunista Jugoslavije.

Jedno od veoma složenih i značajnih pitanja na kojem treba i dalje intenzivno raditi, jeste dogradnja i usavršavanje rukovođenja i komandovanja. Tu se, pre svega, izdvajaju i pitanja koja se odnose na usavršavanje i dogradnju organizacije sistema, njegovu materijalno-tehničku opremljenost, podizanje kvaliteta rada i veću saradnju i koordinaciju sa svim subjektima opštenarodne odbrane i društvene samozaštite. Kao i u prethodnom periodu, i ubuduće se treba još više zalagati, ispoljavati veću odgovornost u izgrađivanju svesnije i čvršće vojne discipline, zasnovane na humanim međuljudskim odnosima, ali i na bespogovornom ispunjavanju svega onog što vojna disciplina zahteva i podrazumeva. U izgrađivanju takve vojne discipline nužna je i nezamenljiva stalna aktivnost komunista i organizacija Saveza komunista i drugih društvenih subjekata.

Tehnička modernizacija i dalje ima prioritetan značaj u celokupnom razvoju JNA. Brži tehničko-tehnološki razvoj i sredstava naoružanja i vojne opreme i borbenih sistema u vezi s tim, i sve zaoštreniji vidovi borbe sa savremenom avijacijom, raketama, oklopnim i mehanizovanim jedinicama, nameće potrebu da i JNA raspolaze sličnim vrstama sredstava i da bude osposobljena za uspešno suprotstavljanje tehnički veoma opremljenim snagama eventualnog agresora.

Našim planovima i programima tehničke modernizacije obezbeđuje se svestrano i stvarno jačanje borbene sposobnosti i prioritetan razvoj svih tehničkih sistema koji najviše doprinose borbenom osposobljavanju vidova, rodova i službi.

Kopnenu vojsku, koja je najbrojniji vid JNA, i dalje ćemo osposobljavati za sve vidove borbenih dejstava, stalno usavršavajući borbene sisteme i podižući opštu borbenu sposobnost i vatrenu moć.

Ratno vazduhoplovstvo i protivvazdušnu odbranu osposobljavamo za još efikasnije osmatranje i kontrolu vazdušnog prostora i dejstva po ciljevima u vazduhu, kao i za vazdušnu podršku grupacija oružanih snaga. Razvojem i izgradnjom ratne mornarice povećava se efikasnost odbrane pomorskih granica. Preduzimamo mere za davanje novih podsticaja i iznalaženje još povoljnijih sistemskih rešenja u okviru oružanih snaga i za nastavljjanje osavremenjivanja borbene obuke i vaspitanje, što je izvanredno značajan ali i veoma složen i odgovoran zadatak. Predstoji nam i obaveza obučavanja žena za oružanu borbu, čime se upotpunjava naša odbrambena sposobnost i doprinos daljnjoj razradi koncepcije opštenarodne odbrane.

Stalna dogradnja, usavršavanje i uvežbavanje mobilizacijskog sistema jedan je od krupnih zadataka JNA. To se naročito odnosi na mobilizaciju u velikim gradovima i većim urbanim sredinama, što moramo brže i efikasnije rešavati. S tim u vezi su i mobilizacijske pripreme društva u celini i njegove pripreme za rat u ratnim uslovima. Pri tome, valja poći od činjenice da je mobilizacija armijski i društveni zadatak i da na tim pitanjima treba da se angažuju svi subjekti opštenarodne odbrane i društvene samozaštite. Svesni smo da će se u izvršavanju tih zadataka naići na teškoće koje mogu usporavati normalan razvoj i rast borbene izgradnje JNA. Navešću samo neke od tih poteškoća: u daljem razvoju naše armije i stalnom usavršavanju i podizanju njene borbene gotovosti na kvalitetno viši nivo, značajno mesto ima i odgovarajuća popuna vojnih škola i akademija dovoljnim brojem kvalitetnih kandidata iz redova svih naših naroda i narodnosti, iz svih naših republika i pokrajina. Pri tome, stalno moramo imati u vidu da je reč o školovanju starešinskog kadra koji će u narednim godinama i decenijama zauzimati značajne funkcije u našim oružanim snagama i sa ostalim socijalističkim snagama društva bdeti nad našom slobodom i nezavisnošću, i čuvati i dalje razvijati tekovine narodno-oslobodilačkog rata i socijalističke izgradnje.

Interesovanje omladine za vojne škole poslednjih godina bilo je u opadanju, naročito u nekim socijalističkim republikama i u redovima pojedinih naših naroda i narodnosti.

Međutim, zahvaljujući odgovarajućim merama koje je preduzelo Predsedništvo SFRJ, organizovanijim angažovanjem svih stručnih organa i organizovanih socijalističkih snaga, posebno komunista u svim našim republikama i pokrajinama, stanje se poboljšava. Odziv omladinaca je nešto bolji nego u poslednjih godina, kako u pogledu broja, tako i u pogledu kvaliteta kandidata.

U našoj jasnoj orijentaciji da zvanje starešine naših oružanih snaga bude dostupno pod istim uslovima omladincima iz svih socijalnih struktura, naročito iz radničkih, kao i iz redova svih naših naroda i narodnosti i svih naših republika i pokrajina.

Težište aktivnosti komunista i ostalih organizovanih socijalističkih snaga u našem društvu, a posebno onih koji neposredno rade na poslovima popune vojnih škola i akademija, treba u narednom periodu da bude na obezbeđenju što adekvatnije i kvalitetnije popune vojnih škola i akademija iz svih naših republika i pokrajina, a naročito iz redova onih naroda i narodnosti koji u ovom pogledu još nisu proporcionalno zastupljeni.

U sadašnjim privrednim kretanjima i složenoj ekonomskoj situaciji u kojoj se nalazi naša zemlja, mi u Armiji preduzimamo da sredstva koja društvo izdvaja za potrebe JNA realizujemo u prioritetne programe modernizacije i obezbedimo redovan život i rad jedinica. Pri tome, treba imati u vidu da bi u uslovima pogoršanja međunarodnih odnosa koji ugrožavaju svetski mir, a neposredno i našu bezbednost, veće smanjenje sredstava za finansiranje JNA uticalo na ukupno zaostajanje u njenoj modernizaciji.

U skladu sa opštim naporima našeg društva da se prevaziđu postojeće privredne teškoće, JNA nastoji da racionalnim i kvalitetnim izvršavanjem svih zadataka i ekonomičnijim trošenjem sredstava doprinosi ostvarivanju politike ekonomske stabilizacije.

Sumirajući dosadašnje rezultate na ovom planu u JNA, možemo sa zadovoljstvom zaključiti da je stvorena opšta klima i razvijena svest o neophodnosti racionalnog i ekonomičnog rešavanja svih ovih zadataka.

S obzirom na to da ekonomska stabilizacija nije kratkotrajan proces i da traži izmenu odnosa i ponašanje u dugoročnom periodu, nastojimo da svi planovi i programi razvoja i načina izvršavanja svakodnevnih zadataka, budu zasnovani na principima stabilizacione politike. U vezi s tim, na svim nivoima odlučivanja — od čete do Saveznog sekretarijata za narodnu odbranu — preduzimamo raznovrsne mere i aktivnosti da se obezbedi izvršenje prioriternih zadataka i da se svi vidovi potrošnje svedu u okvire raspoloživih mogućnosti i sredstava.

I pored postignutih rezultata i ostvarenih efekata, komunisti u JNA su svesni da odlučna borba za ekonomsku stabilizaciju tek predstoji, i da se oni moraju još aktivnije u nju uključiti. Stoga će biti zaoštrena odgovornost svih pripadnika JNA da se u izvršavanju funkcionalnih zadataka i u raspolaganju društvenim sredstvima ponašaju u skladu sa stavovima i zaključcima ovog kongresa i merama koje će biti utvrđene u dugoročnom programu ekonomske stabilizacije.